

GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZAT

KATONA ■
JÓZSEF
KÖNYVTÁR

Kecskemét

GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZAT

1.	A GYŰJTŐKÖRI SZEMPONTOKAT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK.....	5
1.1.	ALAPTEVÉKENYSÉG	5
1.2.	A KÖNYVTÁR FELADATAI, FUNKCIÓRENDSZERE	5
1.3.	MŰKÖDÉSI TERÜLET	6
1.4.	TÁRSADALMI, GAZDASÁGI ÉS KULTURÁLIS ADOTTSÁGOK	6
1.5.	KÖNYVTÁRI KÖRNYEZET – EGYÜTTMŰKÖDÉSI LEHETŐSÉGEK.....	8
1.6.	A KATONA JÓZSEF KÖNYVTÁR HASZNÁLÓI	9
2.	A GYŰJTŐKÖR INDOKLÁSA ÉS KÖRVONALAZÁSA.....	9
3.	A GYŰJTÉS TARTALMI SZEMPONTJAI, MENNYISÉGI IRÁNYSZÁMOK	11
4.	GYŰJTÉSI SZEMPONTOK DOKUMENTUMTÍPUSOK SZERINT	11
4.1.	KÖNYVEK	11
4.2.	IDŐSZAKI KIADVÁNYOK (NAPILAPOK, HETILAPOK, FOLYÓIRATOK)	11
4.3.	HANGZÓ DOKUMENTUMOK.....	12
4.4.	KOTTÁK.....	12
4.5.	ELEKTRONIKUS DOKUMENTUMOK	12
4.6.	TÉRKÉPEK.....	12
4.7.	VIDEODOKUMENTUMOK	12
4.8.	MIKROFILMEK	12
4.9.	KÉZIRATOK.....	13
4.10.	KÉPEK, FÉNYKÉPEK.....	13
4.11.	PLAKÁTOK, APRÓNYOMTATVÁNYOK	13
4.12.	ONLINE ADATBÁZISOK.....	13
4.13.	DIGITALIZÁLT DOKUMENTUMOK	13
5.	AZ EGYES SZOLGÁLTATÁSI EGYSÉGEK GYŰJTŐKÖRE	13
5.1.	OLVASÓTEREM	13
5.2.	HELYISMERETI GYŰJTEMÉNY.....	14
5.3.	TÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY	14
5.4.	ZENEI GYŰJTEMÉNY.....	14
5.5.	EUROPE DIRECT INFORMÁCIÓS KÖZPONT – BÁCS-KISKUN VÁRMEGYE	15

5.6.	MAGAZINOLVASÓ.....	15
5.7.	MUNKATERÜLETENKÉNTI SEGÉDKÖNYVTÁRAK A KÖNYVTÁRI DOLGOZÓK SZÁMÁRA	16
5.8.	KÖLCSÖNÖZHETŐ GYŰJTEMÉNY	16
5.9.	GYERMEKVILÁG	16
5.10.	TINIVILÁG	17
5.11.	FIÓKKÖNYVTÁRAK	17
5.12.	NEMZETISÉGI ELLÁTÓRENDSZER.....	18
5.13.	KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER	18
6.	AZ ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS FORRÁSAI	19
7.	APASZTÁS, AZ ÁLLOMÁNYBÓL VALÓ KIVONÁS ALAPELVEI.....	19
8.	A GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZAT ELKÉSZÍTÉSÉNÉL FIGYELEMBE VETT JOGSZABÁLYOK, ALAPDOKUMENTUMOK.....	21

1. A gyűjtőköri szempontokat meghatározó tényezők

1.1. Alaptevékenység

Könyvtárunk alaptevékenységét az 1997. évi CXL. törvény előírásaival összhangban a könyvtár Alapító okirata rögzíti.

1.2. A könyvtár feladatai, funkciórendszere

Az 1997. évi CXL. törvény a könyvtárak társadalmi szerepéről és jelentőségéről így fogalmaz: „Az információs társadalom és a demokratikus jogállam működésének alapfeltétele a könyvtári rendszer, amelyen keresztül az információk szabadon, bárki számára hozzáférhetők. A könyvtári ellátás fenntartása és fejlesztése az állampolgárok és a társadalom egésze szempontjából szükséges, a könyvtári és információs szolgáltatás állami fenntartása stratégiai jelentőségű. A könyvtári rendszernek az állampolgárok érdekeit kell szolgálnia.

A nemzeti, nemzetiségi és etnikai kisebbségi kulturális hagyományok megőrzése, méltó folytatása, a közösségi és egyéni művelődés személyi, szellemi, gazdasági feltételeinek javítása, a polgárok életminőségét javító, értékhordozó tevékenységek, valamint ezek megvalósulására létrejött intézmények és szervezetek működésének elősegítése a társadalom közös érdeke.”

Nyilvános könyvtárként a törvény által előírt, a gyűjtőkört közvetlenül érintő alapfeladatok:

- gyűjteményét folyamatosan fejleszti, feltárja, megőrzi, gondozza és rendelkezésre bocsátja,
- tájékoztat a könyvtár és a nyilvános könyvtári rendszer dokumentumairól és szolgáltatásairól,
- biztosítja más könyvtárak állományának és szolgáltatásainak elérését,
- részt vesz a könyvtárak közötti dokumentum- és információcserében,
- biztosítja az elektronikus könyvtári dokumentumok elérhetőségét,
- a könyvtárhasználókat segíti a digitális írástudás, az információs műveltség elsajátításában, az egész életen át tartó tanulás folyamatában,
- segíti az oktatásban, képzésben részt vevők információellátását, a tudományos kutatás és az adatbázisokból történő információkérés lehetőségét,
- tudás-, információ- és kultúraközvetítő tevékenységével hozzájárul az életminőség javításához, az ország versenyképességének növeléséhez,

Települési könyvtári funkcióból következő feladatok:

- gyűjteményét és szolgáltatásait a helyi igényeknek megfelelően alakítja,
- közhasznú információs szolgáltatást nyújt,
- helyismereti információkat és dokumentumokat gyűjt,
- szabadpolcos állományrészsel rendelkezik.

Vármegyei könyvtári funkció feladatai

- ellátja a vármegyei kötelespéldányokkal, a digitalizálással, a gyűjteményét feltáró elektronikus katalógus építésével kapcsolatos feladatokat,
- végzi és szervezi a vármegye nemzetiséghez tartozó lakosainak könyvtári ellátását,
- a települési könyvtárak tevékenységét segítő szolgáltatásokat nyújt,
- ellátja az Országos Dokumentumellátási Rendszerről szóló kormányrendeletben a szolgáltató könyvtár számára meghatározott feladatokat,
- ellátja a helyismereti dokumentumok elektronikus hozzáférhetővé tételével kapcsolatos feladatokat.

1.3.Működési terület

Kecskemét Megyei Jogú Város

Kecskemét város átfogó könyvtári ellátásának megvalósítása érdekében a városban több helyen **fiókkönyvtár**at működtet. A fiókkönyvtárak és kölcsönzőhelyek jegyzékét a Szervezeti és Működési Szabályzat 2. sz. melléklete tartalmazza.

Bács-Kiskun vármegye

A helyi önkormányzatok megrendelése alapján könyvtárellátási szolgáltatást nyújt a kistépülési könyvtárak számára. Az ellátásban részesülő települési könyvtárak jegyzékét a Szervezeti és Működési Szabályzat 4. sz. melléklete tartalmazza.

A vármegyében élő nemzeti és etnikai kisebbségek könyvtári ellátását végzi. Az ellátásban részesülő települési könyvtárak jegyzékét a Szervezeti és Működési Szabályzat 3. sz. melléklete tartalmazza.

Az Európai Unióról megjelent dokumentumok letéti kihelyezésével segíti a vármegye lakosságának uniós információkkal való ellátását.

Könyvtárközi kölcsönzést végez a vármegye települési könyvtáraiban felmerülő igények kielégítésére.

Országos feladatok

Az intézmény az Országos Dokumentumellátó Rendszer tagja, a 73/2003. (V. 28.) kormányrendelet szerint ODR szolgáltató könyvtár. Dokumentumait bejelenti az országos lelőhely-nyilvántartásba, és teljes gyűjteményét szolgáltatja.

1.4.Társadalmi, gazdasági és kulturális adottságok

Társadalmi helyzet

Bács-Kiskun vármegye az ország legnagyobb területű vármegyéje, összlakossága 497.660 fő (2021.01.01). A 2001. évi népszámlálási adatfelvételhez képest a népesség folyamatosan csökken. A városok száma 22, a községeké 97.

A 2011-es népszámláláskor 32.803 fő vallotta magát valamely hazai nemzetiséghez tartozónak. Legnagyobb létszámú nemzetiségek: német (12.341), cigány (11.327), horvát (3500), szlovák (2018), román (1797), szerb (943). Jelentős német nemzetiség él a Duna mentén. Német falvak: Hajós, Császártöltés, Vaskút, szlovákok Kiskőrösön, horvátok, bunyevácok Baja környékén élnek. Cigány etnikum minden településen él, jelentősebb arányban Kunszentmiklós környékén.

A vármegyeszékhely Kecskemét 1990-től megyei jogú város, a legdinamikusabban fejlődő városok közé sorolható. A történelmi hagyományok és a jelen példás együttélésének a helyszíne. A népességen belül – mint országosan is – csökken a gyermekszám, s nő az idős, nyugdíjas rétegek aránya. A kedvező folyamatok mellett az alábbi problémákkal is szembe kell nézni: a tartósan munkanélküli, leszakadó, szociális gondoskodást igénylő társadalmi csoportok kialakulása és konfliktusaik folyamatos megléte, a városi társadalom térbeli szegregációja, s az elkülönülés negatív hatásai, valamint az előregedő és elszegényedő népesség arányának mérsékelt ütemű, de tartós növekedése.

Gazdasági helyzet

A gazdasági folyamatokat tekintve Bács-Kiskun vármegye a mezőgazdasági hagyományokra épít. Ebben a tradicionális gazdasági környezetben megy végbe az ipari megújulás, melynek húzóágazata a vármegye északi részére jellemző járműipar. Emellett különösen fontosak az építőipar, valamint feldolgozóipar ágazatai, elsősorban az élelmiszeripar. A gazdaság fejlődésében fontos szerepe van annak, hogy egy autópálya és két fontos vasúti vonal is átszeli a vármegyét.

Kecskemét a Duna-Tisza közti Homokhátság közepén, Budapest és Szeged között, a kelet-nyugati, illetve az észak-déli irányú fő közlekedési utak kereszteződésében helyezkedik el. A város fejlődésének alapját az állattenyésztés és a növénytermesztés, ezen belül a zöldség- és gyümölcsstermesztés jelentette. A mezőgazdaságon alapuló feldolgozóipar és kereskedelem mellett jelentős a szerelő-feldolgozó jellegű könnyűipari tevékenység, az építőipar, illetve a járműipar.

Az ipar és a kereskedelem fejlődése mellett az idegenforgalom is egyre jelentősebb gazdasági ágazattá válik.

Kulturális helyzet

Városunkban számos jelentős, nem ritkán nemzetközi hírű működő közgyűjtemény közművelődési intézmény, művészeti és tudományos műhely működik. Gyűjteményünk alakításában figyelembe vesszük tevékenységi területüket, programjaink szervezésében szoros együttműködésre törekszünk.

A város kulturális életét meghatározó legfontosabb intézmények:

- Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Intézete
- Kecskeméti Kortárs Művészeti Műhelyek Kft (Nemzetközi Kerámia Stúdió, Nemzetközi Zománcművészeti Alkotóműhely, Katona József Emlékház)
- Kecskeméti Művésztelep
- Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Regionális Kutatások Intézete Alföldi Tudományos Osztály
- Kecskemétfilm Kft

- Katona József Nemzeti Színház
- Ciróka Bábszínház
- Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ
- Kecskeméti Planetárium
- Katona József Múzeum és kiállítóhelyei (Szókraténusz Játékműhely és Múzeum, Magyar Naiv Művészek Múzeuma, Orvos- és Gyógyszerészettörténeti Gyűjtemény, Kecskeméti Képtár, Népi Iparművészeti Gyűjtemény)
- Magyar Fotográfiai Múzeum
- Bozsó Gyűjtemény
- Kiskunsági Nemzeti Park Természet Háza
- Kecskeméti Arborétum
- Kecskeméti Vadaskert

Oktatás

Kecskeméten 32 általános és alapfokú művészeti iskola, valamint 17 középiskola működik. (Forrás: kecskemet.hu) Az iskolai könyvtári szolgáltatásokat meghaladó dokumentumigényeik kielégítésében könyvtárunk fontos szerepet játszik. Gyűjteményünk alakításában az óvodáskortól a középiskoláig a köznevelés valamennyi szereplőjének igényeit figyelembe vesszük. Sok intézménnyel megállapodásba foglaltuk az együttműködésünk kereteit. A Kocsis Pál Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Szakgimnázium és Szakközépiskolában letéti gyűjteményként európai uniós információkat tartalmazó dokumentumokat szolgáltatunk.

Felsőfokú képzés

A Baján működő Eötvös József Főiskola pedagógus- és gazdaságtudományi képzést folytat. Ugyanitt mérnököket képez a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Víz tudományi Kara.

A Kecskeméti Főiskola utódjaként létrejött Neumann János Egyetem GAMF Műszaki és Informatikai, Gazdaságtudományi, Kertészeti és Vidékfejlesztési valamint a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskola karán folyik a felsőfokú szakemberek felkészítése.

A Nemzetközi Kerámia Stúdió gyakorlati képzési helyet biztosít a felsőfokú művészeti képző intézmények hallgatói számára.

1.5. Könyvtári környezet – együttműködési lehetőségek

A települési és a vármegyei könyvtári ellátás biztosítása a helyi önkormányzatok kötelező feladata.

Az 1997. évi CXL törvény minden könyvtárhasználó számára biztosítja azt a lehetőséget, hogy egy könyvtár igénybe vételével a könyvtári rendszer egészének használójává válhat. A vármegyei könyvtárnak az Országos Dokumentumellátó Rendszerben vállalt kötelezettségeként főként a vármegyében jelentkező igények kielégítésére kell vállalkoznia, figyelembe véve a könyvtári rendszer többi elemének gyűjteményét és tevékenységét is.

Iskolai könyvtárak:

Kecskeméten a középiskolai és általános iskolai könyvtárak többsége megfelel az oktatási követelményeknek. Elsősorban a nevelő és oktató munkát segítik, ugyanakkor beszerzési lehetőségeik korlátozottak.

A vármegyében és Kecskemét városában működő szakkönyvtárak, kutatóintézeti könyvtárak, a felsőfokú tanintézetek könyvtárai nyilvános könyvtárak, de szolgáltatásuk csak korlátozottan vehető igénybe, ezért munkamegosztás is csak korlátozottan lehetséges.

Szakkönyvtárak:

- Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Intézete Könyvtár és Archivum,
- MNL Bács-Kiskun Vármegyei Levéltára Szakkönyvtára,
- Magyar Fotográfiai Múzeum Könyvtára,
- Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Regionális Kutatások Intézete Alföldi Tudományos Intézet szakkönyvtára

Felsőoktatási könyvtárak:

- Neumann János Egyetem Könyvtár és Információs Központ, Kecskemét
- Eötvös József Főiskola Könyvtára, Baja

A vármegyében jelentős muzeális állománnyal rendelkező egyházi könyvtárak is működnek, melyek elsősorban helytörténeti, történeti kutatási igényeket szolgálnak.

Muzeális könyvtárak:

- Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár: látogatása előzetes engedélyhez kötött
- Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára: nyilvános, minden kutatót feltétel nélkül fogad
- Piarista Rendház könyvtára: jelentős egyházi gyűjteménnyel rendelkezik, mely a kutatók rendelkezésére áll.

1.6.A Katona József Könyvtár használói

A könyvtár stratégiai céljainak meghatározásához, a gyűjtőkör kialakításához törekszünk meglévő és potenciális használóink minél alaposabb megismerésére, használói szokásvizsgálat, elégedettségmérések, és az általunk gyűjtött, illetve hivatalos statisztikai adatok alapján.

2. A gyűjtőkör indoklása és körvonalazása

A vármegye és székhelye társadalmi, gazdasági és kulturális helyzetéből, a vármegyei könyvtár funkciórendszeréből következően és a könyvtárak között lehetséges munkamegosztás figyelembevételével úgy kell alakítani gyűjteményünket, hogy a hozzánk fordulóknak mindenfajta tájékozódási igényét kielégítsük (közvetlenül, könyvtárközi kölcsönzéssel vagy más könyvtárak szolgáltatásainak közvetítésével), és tájékoztató apparátusunkkal, információs bázisunkkal választ adhassunk minden kérdésre.

Ki kell elégítenünk az önművelés, a szervezett tanulás, az átképzés, a korszerűsödő termelés gyakorlata és a különböző foglalkozási ágak által felvetett általános igényeket a kezdő szinttől a tudományos kutatás támogatásának olyan mélységéig, amely a közművelődési könyvtári funkciót nem haladja meg. Az olvasás népszerűsítésével, a megfelelő dokumentumkínálattal biztosítanunk kell a rekreáció és a szórakozás lehetőségét, az életminőség javítását. Alkalmassá kell tenni gyűjteményünket arra, hogy biztosítsa a napi közérdekű információkat, az életen át tartó tanulás lehetőségeit, a közügyek gyakorlásához szükséges információkat.

A könyvtár alapfunkciójából következően gyűjti a magyar könyv- és folyóirattermést, válogatva az idegen nyelvű szak- és szépirodalom egyes műveit, a világnyelvek folyóiratait.

A **vármegyei könyvtári funkció** ellátására gyűjtjük mindazokat az enciklopédikus műveket, szak- és általános lexikonokat, általános és szakbibliográfiákat és magas szintű tudományos összefoglalásokat, amelyek a tájékoztatás segédeszközei. Gyűjtjük, és megfelelő példányszámban szerezzük be azokat a szakterületi monográfiákat, melyek a megyében jelentkező szakirodalmi igényeket kielégíthetik.

A **helytörténeti kutatás** számára tudományos funkciót kell vállalnunk. Gyűjtőmunkánk ennek érdekében kiterjed minden olyan hagyományos és nem hagyományos dokumentumfajtára, mely a Duna-Tisza közével, a vármegyével, egyes településeivel, Kecskeméttel foglalkozik, szerzője a vármegye neves szülötte, vagy tevékenységével jelentősen hozzájárult gazdasági, kulturális gyarapodáshoz, illetve, ha a dokumentum a vármegye nyomdáiban készült. Ebben a gyűjteményben teljességet kívánunk megvalósítani. Arra kell törekednünk, hogy ez a gyűjtemény a helytörténeti kutatás tudományos szintű bázisává váljék.

A vármegyében élő **nemzetiségek ellátása** is a vármegyei könyvtár feladata. A KJK a nemzetiségek lakta települések könyvtáraival közvetlen kapcsolatot tartva juttatja el az olvasóknak a dokumentumokat. A nemzetiségi dokumentumellátás részben letéti állomány kihelyezésével, részben a kistépülési ellátó helyek saját állománya részeként valósul meg.

A **városi könyvtári funkció** teljesítése, az itt jelentkező tömeges igények kielégítése érdekében jelentős teret biztosítunk az alapszintű ismeretterjesztő irodalomnak és a gyermekirodalomnak, a tanulást, önművelést segítő középszintű ismeretterjesztő és szakkönyveknek, a szépirodalomnak, a szórakoztató irodalomnak és a szabadidős tevékenységekkel kapcsolatos műveknek.

Gyűjtjük a fontos magyar nyelvű szakfolyóiratokat, irodalmi folyóiratokat, az országos és Bács-Kiskun vármegyei napi- és hetilapokat, és válogatva a szórakoztató magazinokat. Gyűjtjük azokat a külföldi lapokat és folyóiratokat, melyek szélesebb körű érdeklődést elégítenek ki.

Gyűjtjük az audiovizuális, elektronikus dokumentumokat, időszaki kiadványokat digitális formában, kottákat, térképeket, könyvtári szabványokat, mikrofilmeket.

Előfizetünk online adatbázisokhoz való hozzáférést.

A speciális szolgáltatások ellátására gyűjtjük a vakok és gyengénlátók részére a hangoskönyveket.

A **fiókkönyvtári funkciók** teljesítésére a könyvtár fiókjai a legfontosabb középszintű szakkönyvek és az ismeretterjesztő irodalom mellett gyűjtik az igényes szépirodalmat, gyermekirodalmat, de teret engednek a szórakozást jelentő könnyebb irodalomnak, a szabadidős tevékenységekkel foglalkozó könyveknek és folyóiratoknak, hetilapoknak.

3. A gyűjtés tartalmi szempontjai, mennyiségi irányszámok

A könyvtár a funkciórendszeréből adódó feladatok ellátása érdekében tartalmi teljességre törekedve gyűjti a magyar könyvtermést, és válogatva az idegen nyelvű irodalmat.

A beszerzendő művek példányszámát az olvasói igények figyelembe vételével határozzuk meg.

- a magyar és a világirodalom klasszikusainak kiadásai: 1-3 példány,
- kortárs szépirodalmi művek 1-3 példány;
- iskolai kötelező és ajánlott irodalom 8-10 példány;
- szórakoztató irodalom, lektűrök: 3-4 példány;
- rangos ismeretterjesztő irodalom, az alap- és középszintű szakkönyvek: 1-5 példány;
- magasabb szintű szakirodalom, a megyei igények figyelembe vételével: 1-3 példány;
- gyermek- és ifjúsági szépirodalmi művek: 2-5 példány;
- ifjúsági ismeretterjesztő könyvek: 2-8 példány;
- idegen nyelvű művek 1-2 példány;
- nyelvkönyvek és a hozzájuk tartozó hanganyag: 1-3 példány

Régebbi kiadású műveket elsősorban hiánypótlás céljából vásárolunk.

A könyvtári rendszerben elfoglalt helyünk szerint a gyűjtésből **szakterületet egyáltalán nem zárunk ki**. Nem gyűjtjük azonban a tudományos mélységű irodalmat, illetve a kifejezetten szakkönyvtári gyűjtőkörbe tartozó, részterületeket taglaló műveket.

4. Gyűjtési szempontok dokumentumtípusok szerint

Gyűjteményünk legnagyobb részét a könyvek és a folyóiratok teszik ki. Ezen hagyományos dokumentumtípusokon kívül beszerzünk nem folyóirat jellegű periodikákat, broszúrákat, és nem hagyományos dokumentumokat is (pl. CD; DVD stb.). Nem az információhordozó, hanem az információ gyűjtése, vagy a hozzáférés biztosítása a cél, és azt a hordozót vagy hozzáférést biztosítjuk, amelyen a szükséges információ megtalálható.

4.1. Könyvek

Tartalmi teljességgel beszerezzük a kurrens magyar könyvtermést. A világnyelvek könyvanyagából válogatással megvásároljuk a nyelvtanulást segítő műveket: könnyített olvasmányokat, igényes szórakoztató irodalmat, nyelvkönyveket.

4.2. Időszaki kiadványok (napilapok, hetilapok, folyóiratok)

Tartalmi teljességgel gyűjtjük a magyar hírlap- és folyóirattermést. A helyi nyomdaktól kapott helyi vonatkozású lapokat teljességre törekedve a helyismereti gyűjtemény őrzi.

Az idegen nyelvű periodikák közül a világnyelvek népszerű magazinjait szerezzük be.

4.3. Hangzó dokumentumok

Gyűjtünk klasszikus és könnyűzenei, irodalmi, nyelvi, ismeretterjesztő felvételeket. A zeneműveket elsősorban CD-n vagy DVD-n vásároljuk meg, esetenként – a megújult érdeklődés miatt – bakelit (vinyl) lemezeket is beszerzünk. A vakok és gyengénlátók részére gyűjtjük a hangoskönyveket, szintén CD hordozón.

4.4. Kották

Zenei gyűjteményünk részére válogatva gyűjtünk kottákat, partitúrákat, figyelembe véve a városban működő kiemelkedő, zenei képzést folytató intézmények szakkönyvtárainak gyűjtőkörét.

4.5. Elektronikus dokumentumok

Gyűjtjük a könyvek, időszaki kiadványok elektronikus mellékleteit, a kiadók, könyvtárak által összeállított adatbázisokat, a nyomtatott dokumentumok elektronikus kiadásait.

4.6. Térképek

A Bács-Kiskun vármegyét vagy annak egy részét bemutató térképeket, sokszorosítással készülteteket vagy csak kézirat jellegűeket is beleértve, teljességre törekedve gyűjtjük.

Figyelembe véve az elektronikusan, online hozzáférhető szolgáltatások egyre bővülő kínálatát, válogatva szerezzük be a Magyarország egészét bemutató térképeket, atlaszokat, autóatlaszokat és az egyes városok, községek tájak, valamint országok, városok térképeit is.

Gyűjtjük a fontosabb témaatlaszokat is: geográfiai, gazdasági, éghajlati, csillagászati stb.

4.7. Videodokumentumok

DVD-n vásárolunk játékfilmeket, ismeretterjesztő és dokumentumfilmeket, animációs filmeket, opera- és színházi előadások felvételeit. Videokazettákat nem gyűjtünk, saját régebbi VHS felvételeinket digitalizálva őrizzük meg.

4.8. Mikrofilmek

Mikrofilmen őrizzük egyes folyóirataink másolatait. A gyűjteményt a hordozó avulása miatt nem bővítjük, a fontos, eredetiben nem vagy korlátozottan szolgáltatható dokumentumok esetében elektronikus másolatok beszerzésére, illetve előállítására törekszünk.

4.9. Kéziratok

Minden olyan könyvtári gyűjteménybe tartozó kéziratot beszerzünk, mely hozzáférhető, és amely Bács-Kiskun vármegyét illetően forrásanyagnak számít: kiadásra nem kerülő kéziratok, egyetemi, főiskolai szakdolgozatok, pályaművek, doktori disszertációk, stb.

4.10. Képek, fényképek

Gyűjtjük a Bács-Kiskun vármegye tájairól, városokról, községekről, épületekről, eseményekről, jelentős személyiségekről készült képeket. Az állandó változás megörökítésére magunk is törekszünk, az intézmény rendezvényeit, eseményeit dokumentáljuk, megőrizzük.

4.11. Plakátok, aprónyomtatványok

Teljességre törekedve gyűjtjük a Bács-Kiskun vármegyében működő nyomdák és sokszorosítók kiadványait, a vármegyére vonatkozó plakátokat, vállalati irodalmat, aprónyomtatványokat.

4.12. Online adatbázisok

A könyvtár gyűjteményében megtalálható dokumentumokon túl térítéses és szabad hozzáférésű, gyűjtőkörünkbe tartozó online adatbázisokat és egyéb információforrásokat szolgáltatunk olvasóink részére.

4.13. Digitalizált dokumentumok

A helyi tartalmú folyóiratcikkeket, aprónyomtatványainkat, és saját készítésű analóg hang-, illetve videofelvételeinket digitalizáljuk.

5. Az egyes szolgáltatási egységek gyűjtőköre

Könyvtárunk állománya egységes egész. Az egyes szolgáltatási egységek egymás szerves kiegészítői. A könyvtár a használói igények differenciáltabb kielégítése érdekében gyűjteményét eltérő funkciójú állományegységekben szolgáltatja.

5.1. Olvasóterem

Prézens állomány, szakterületek:

- általános művek,
- filozófia, pszichológia,
- vallás,
- társadalomtudományok,
- földrajz, életrajz, történelem
- természettudományok,

- alkalmazott tudományok,
- művészet, szórakozás, sport,
- nyelv- és irodalomtudomány,
- szépirodalom

Gyűjtjük a felsorolt tárgykörökbe tartozó

- hazai és részben külföldi enciklopédiákat, lexikonokat, szótárakat, az egyes tudományterületek összefoglaló monográfiáit, a tudományok történetét tárgyaló műveket, a különféle forráskiadványokat, bibliográfiákat, tanulmányköteteket, statisztikai feldolgozásokat, elemző kiadványokat, valamint az adott tudományágak monográfiaként használható egyetemi tankönyveit,
- a szépirodalmi művek köréből válogatva a magyar és világirodalom legjelesebb alkotóinak kiemelkedő műveit, egyes szerzők összkiadását, kritikai kiadását, szöveggyűjteményeket,
- az ismeretterjesztő szintet meghaladó kurrens szakfolyóiratokat;

A kötött vagy tékázva megőrzött időszak kiadványokat a folyóiratraktárban prézens anyagként tároljuk.

5.2. Helyismereti gyűjtemény

Prézens állomány, teljességre törekedve gyűjtjük a Kecskeméttel és Bács-Kiskun vármegyével kapcsolatos dokumentumokat és információkat. Részletes gyűjtőköri szabályozását az 1. sz. melléklet tartalmazza.

5.3. Történeti gyűjtemény

Muzeális értékű, prézens állomány. A könyvtár jogelődje, az 1897-ben alapított városi könyvtár dokumentumait tartalmazza. Jellemzően ajándékozás útján gyarapodott, így tartalmi összetétele esetleges. A 16. századtól kezdve a 20. század elejéig megjelent természet- és társadalomtudományi munkákat, vallási irodalmat, szépirodalmi munkákat, térképeket és folyóiratokat tartalmaz. Nem gyarapítjuk, a gyűjteményéből hiányzó művek közül csak azokat igyekszünk pótolni, amelyek helyismereti vonatkozásúak. A rossz fizikai állapotú, de értékes, ritka kiadványokat a rendelkezésre álló források (saját erő, pályázati támogatások) függvényében restauráltatjuk.

5.4. Zenei gyűjtemény

Könyvek:

Gyűjtjük

- a magyar és világnyelveken megjelent zenei enciklopédiákat, lexikonokat, monográfiákat, műjegyzékeket, bibliográfiákat,
- a zenepedagógia szakirodalmát,
- összefoglaló zenetörténeti műveket,
- a hangszerek történetét, működését bemutató műveket,
- zeneszerzők, előadók életét, munkásságát bemutató köteteket,

- a magyar nyelvű zenei témájú folyóiratokat.

Teljességre törekvően gyűjtjük a város szülötte, Kodály Zoltán műveit, a róla szóló szakirodalmat, valamint a forrásul szolgáló magyar népzeneit, és válogatva a környező országok népzenejét könyv, kotta és hanganyag formában is.

Nyomtatott zeneművek

A használói igények alapján válogatva beszerezzük

- a nagy zenetörténeti korszakok és stílusok reprezentáns zeneszerzőinek legjelentősebb kompozícióit,
- vokális művek (operák, musicalek, dalok, stb.), zenekarra és szólóhangszerre írt művek kottáit,
- népszerű szórakoztató zenei műveket,
- filmzenéket.

Formailag: kis- és nagypartitúrákat, zongorakivonatokat, gitár- vagy zongorakíséretes kottákat.

Az **audiovizuális dokumentumok** körében válogatással gyűjtjük:

- az egyes zenetörténeti korszakok és stílusok legjelentősebb képviselőinek kompozícióit,
- magyar és külföldi népdalokat, népzenei és világzenei felvételeket,
- könnyűzenei felvételeket, pop, rock, jazz felvételeket,
- filmzenéket,
- egy-egy alkotó vagy előadóművész felvételeiből készült összeállításokat,
- irodalmi felvételeket, verset, próza- és drámarészleteket,
- a CD-n megjelenő hangoskönyveket (teljességre törekvően),
- DVD-n gyűjtjük az egyetemes és magyar filmművészet kiemelkedő darabjait,
- a felnőtt és gyermek korosztálynak készített értékes animációs filmeket,
- mesefilmeket, játékfilmeket,
- ismeretterjesztő és dokumentumfilmeket,
- a színházi előadások, operák, komoly- és könnyűzenei koncertek felvételeit.

5.5. Europe Direct Információs Központ – Bács-Kiskun vármegye

Prézens állomány. Feladata az Európai Unió szakirodalmának biztosítása, mely a lakosság EU-val kapcsolatos információs igényét szolgálja ki. Az alpontok és letételek ellátására többpéldányokat szerzünk be. A gyűjtés minden dokumentumtípusra kiterjed a könyvektől az online adatbázisokig.

5.6. Magazinolvasó

Gyűjtjük a napilapokat, hirdetési újságokat és válogatva a képes hetilapokat, magazinokat, folyóiratokat, törekedve arra, hogy minden érdeklődési kör, korosztály lapja jelen legyen.

5.7. Munkaterületenkénti segédkönyvtárak a könyvtári dolgozók számára

Prézens állomány. Az egyes területeken folyó mindennapi tevékenység ellátásához szükséges kézikönyvek, segédletek, jogszabálygyűjtemények, szabványok, stb., esetenként elméleti összefoglaló művek. Igény esetén az olvasók számára is (korlátozottan) hozzáférhetőek.

- Igazgatói segédkönyvtár
- Gazdasági segédkönyvtár
- Igazgatóhelyettes segédkönyvtára
- Allománygyarapítási és feldolgozó segédkönyvtár
- Számítástechnikai segédkönyvtár
- Kiadványszerkesztés segédkönyvtára
- Nemzetiségi szakreferens segédkönyvtára
- Gyermekkönyvtárosok segédkönyvtára
- Bács-Kiskun Megyei Könyvtárellátási Szolgáltatás segédkönyvtára.

5.8. Kölcsönözhető gyűjtemény

Ebben az állományrészben valamennyi szakcsoport (szak- és szépirodalom) műveit gyűjtjük. Nemcsak az úgynevezett közművelődési, a széles körű érdeklődést kielégítő művek kerülnek ide, hanem a tanulást, kutatást segítő kiadványok kölcsönözhető példányai is.

A kölcsönözhető állomány kurrens része a központi könyvtár szabadpolcos terében közvetlenül hozzáférhető, a többi dokumentumot kérés alapján raktárból szolgáltatjuk.

Az **Otthon könyvtár** szolgáltatás a központi könyvtár kölcsönözhető állományából szállít ki dokumentumokat egyéni igények alapján a mozgásukban korlátozott használóknak. A speciális igények miatt törekszünk az öregbetűs könyvek kínálatának folyamatos bővítésére.

Kölcsönözhetőek egyes folyóiratok duplum példányai is.

A kölcsönzési gyűjtemény része az **Európa Gyűjtemény**, melyben az idegen nyelvű irodalom és az idegen nyelvek tanulását segítő szakirodalom kerül elhelyezésére. Az állomány legnagyobb részét a leginkább keresett német, angol és francia nyelvű dokumentumok teszik ki.

5.9. Gyermekvilág

A gyűjtemény gyarapítása során a cél a 14 éven aluli olvasók igényeinek kielégítése, az önálló ismeretszerzésre való képesség kialakítása, illetve erre a lehetőség megteremtése, az iskolai oktatás segítése könyvtári eszközökkel és a felnőttkori könyvtárhasználatra való felkészítés. E feladatok teljesítésére kézikönyvtári anyagot és kölcsönözhető műveket gyűjt.

A kölcsönözhető állományrészben gyűjtjük

- a 3 éven aluliak számára lapozgatókat, képeskönyveket, a szüleik számára és a babafooglalásokhoz a höcögtetőket, mondókákat tartalmazó kiadványokat,
- a kezdő olvasók számára a képes verses és mesekönyveket,
- az iskolai ajánlott és kötelező olvasmányokat,
- a klasszikus és mai magyar és nemzetközi gyermekirodalmi műveket,
- a gyermekek körében használható műsorfüzeteket,

- ismeretterjesztő irodalmat a tudományok és a technika minden területéről,
- válogatva angol, német, francia nyelvű képes és meséskönyveket
- kevés szövegű, könnyű nyelvezetű képes albumokat, novellagyűjteményeket az iskolai oktatás segítésére.

Gyermekvilág – Olvasóterem és kézikönyvtár

Prézens állomány, úgy alakítjuk, hogy alkalmas legyen bizonyos fogalmak tisztázására, az iskolai tanulás során szerzett ismeretek bővítésére, a gyerekek szókincsének, írásbeli kifejezőképességének fejlesztésére.

Míndezek figyelembevételével beszerezzük

- a kurrens általános lexikonokat,
- a gyerekek részére készült idegen nyelvű enciklopédiákat, lexikonokat,
- a magyar értelmező és szinonimaszótárakat
- a legfontosabb kétnyelvű szótárakat,
- az életrajzi, földrajzi munkákat,
- határozó könyveket,
- az egyes országok és népek életét bemutató irodalmat,
- a szórakozás, a játékok és a sport irodalmát,
- műsor-összeállításokat, szépirodalmi antológiákat, népmese-gyűjteményeket, a gyermek- és ifjúsági irodalom kiemelkedő alkotásait,
- a gyermekkönyvtári munkát segítő módszertani kiadványokat,
- gyermek- és ifjúsági magazinokat, ismeretterjesztő folyóiratokat.

A kötött vagy tékázva megőrzött időszak kiadványokat a folyóiratraktárban prézens anyagként kezeljük.

5.10. Tinivilág

A 14-18 évesek érdeklődési körébe tartozó illetve a korosztályról szóló műveket gyűjtjük:

- klasszikus és kortárs szépirodalmi alkotásokat,
- ifjúsági és fiatal felnőtteknek szóló regényeket, regénysorozatokat,
- képregényeket,
- ismeretterjesztő műveket valamennyi szakterületről,
- középiskolai ajánlott és kötelező irodalmat
- a korosztálynak szóló ismeretterjesztő lapokat, magazinokat, számítástechnikai, nyelvtanulást segítő folyóiratokat.

5.11. Fiókkönyvtárak

A lakosság ellátására beszerezzük a klasszikus és népszerű szépirodalmat, a szakirodalom és az ismeretterjesztő művek esetében a szélesebb körű érdeklődésre számító műveket. Az egyes fiókkönyvtárak állományának összetételét, gyarapítását az ellátandó közönség sajátosságainak megfelelően alakítjuk ki.

Az egy-egy városrész ellátását célzó fiókok esetében minden korosztály igényeit figyelembe kell vennünk.

Az **iskolákon belül** működő fiókjainkban az adott városrész lakosságának ellátása mellett főleg az oktatást támogató művek biztosítása a cél.

Ennek megfelelően gyűjtjük:

- a szépirodalomból az iskolai ajánlott irodalmat,
- a klasszikus és mai magyar és nemzetközi gyermekirodalom alkotásait,
- a gyerekek körében használható műsorösszeállításokat,
- az ismeretterjesztő művek esetében a technikával, a barkácsolással, állatok, növények életével foglalkozó műveket, a történelmi és földrajzi műveket.

A nagyobb gyűjteménnyel rendelkező fiókkönyvtárainkban kézikönyvtári állományt alakítunk ki a gyermekek és a felnőttek részére, mely általános lexikonokat, a világnyelvek szótárait, egy-egy szakterület legfontosabb kézikönyvét, szaklexikonát tartalmazza.

5.12. Nemzetiségi ellátórendszer

Az ellátórendszer feladata Bács-Kiskun vármegye nemzetiségi lakossága számára (német, szerb, horvát, szlovák, cigány) anyanyelvi dokumentumokkal kiegészíteni, frissíteni a helyi gyűjteményeket. Az ellátásban iskolai könyvtár, városi és községi könyvtárak is részesülnek. A gyűjteményük kialakításában a funkciójuk szerinti sajátosságokat vesszük figyelembe:

- az iskolai könyvtár részére főként a nyelvtanulást segítő kiadványokat, a kötelező és az ajánlott irodalmat szerezzük be,
- a közművelődési könyvtár részére a nemzetiségek néphagyományait, szokásait, történetét, jelenét feldolgozó műveket, a klasszikus szépirodalmat,
- a gyerekek részére a klasszikus és kortárs meséket, népszerű ismeretterjesztő műveket
- a felsorolt témák körébe tartozó video- és hangzóanyagot.

5.13. Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer

A szolgáltatást megrendelő kistélepüléseken élő lakosság számát, életkor, foglalkozás szerinti megoszlását, a település jellegét figyelembe véve, a helyi könyvtárossal együttműködve alakítjuk ki a szolgáltatóhely állományát. Beszerezzük

- a klasszikus és kortárs szépirodalom legjelentősebb képviselőinek főbb műveit,
- a keresett szórakoztató irodalmi műveket,
- általános lexikonokat vagy kislexikonokat,
- egy-egy szakterületnek a legalapvetőbb információkat tartalmazó összefoglaló műveit,
- ismeretterjesztő irodalmat,
- a szabadidő hasznos eltöltését, a mindennapi tevékenységeket segítő kiadványokat,
- a magyar nyelv alapvető szótárait, illetve a világnyelvek (elsősorban angol, német) szótárait, nyelvkönyveit,
- útikönyveket, útleírásokat, térképeket,
- igény esetén hangoskönyveket, DVD-filmeket.

A gyermekek részére

- képeskönyveket, klasszikus és kortárs meséket, ifjúsági regényeket, házi olvasmányokat
- ifjúsági ismeretterjesztő irodalmat.

Szintén a helyi igények alapján fizetünk elő a vármegyei napilapra, ismeretterjesztő folyóiratokra, barkács-hobby magazinokra, autós, sportlapokra, műsorújságra, bulvármagazinra, a pedagógiai munkát segítő szakfolyóiratra.

A dokumentumokat jellemzően egy példányban, a házi olvasmányokat 5-10 példányban vásároljuk.

Törekszünk az adott településre vonatkozó irodalom és információk teljes körű beszerzésére.

6. Az állománygyarapítás forrásai

A könyvtár állományát valamennyi rendelkezésre álló forrásból gyarapítja.

Vásárlásra a saját költségvetésünkön kívül felhasználjuk a pályázati forrásokból származó pénzeszközöket és a jogszabályok által biztosított központi támogatásokat. Pályázati forrásból bővítjük az Országos Dokumentumellátó Rendszerben nyújtott szolgáltatásainkhoz szükséges dokumentumok körét és példányszámát.

Eseti pályázati lehetőségekkel egy-egy meghatározott célt szolgáló dokumentumokat tudunk beszerezni, pl. a büntetésvégrehajtási intézetekben letéti állományok létesítése, olvasásnépszerűsítő és -fejlesztő projektek támogatása letéti állományok kihelyezésével a partnerintézményekbe. Központi támogatást kapunk a nemzetiségek könyvtári ellátását szolgáló művek gyarapításához. A helyi önkormányzatok könyvtári érdekeltségnövelő támogatása a gyűjtőkörünkbe tartozó dokumentumok teljes körének beszerzéséhez felhasználható.

Ajándékként, térítésmentesen magánszemélyektől vagy intézményektől, civil szervezetektől kapott dokumentumokat a gyűjtőköri szempontok figyelembevételével válogatjuk át és illesztjük be az állományba. Rendszeres ajándékozó partnerünk, a Goethe Intézet a német kultúra megismerését és a nyelvtanulást segítő dokumentumokkal bővíti gyűjteményünket.

Kötelespéldány szolgáltatás útján a megyében működő nyomdák termékeit kapjuk, ezek a dokumentumok általában a helyismereti gyűjteményt gyarapítják.

7. Apasztás, az állományból való kivonás alapelvei

Az állományalakítás szerves része az apasztás, amelyet a 3/1975. sz. KM-PM rendelet melléklete szabályoz. Az állományból való kivonásra a következő okok miatt kerülhet sor:

- az állományból hiányzó dokumentumok esetén
 - elháríthatatlan esemény
 - bűncselekmény
 - behajthatatlan követés
 - pénzben megtérített követelés
 - megengedhető hiány (káló)
 - normán felüli hiány miatt.
- ha a dokumentum fizikailag elhasználódott.

Tervszerű apasztás során a

- tartalmilag, vagy a hordozó tekintetében elavult,
- a gyűjtőkör megváltozása, megváltoztatása illetve a használói érdeklődésben bekövetkezett változások miatt fölöslegessé vált dokumentumokat selejtezzük.

A tervszerű apasztás esetében is a gyarapításra érvényes földrajzi, tartalmi, és tipológiai szempontokat tartjuk szem előtt.

A fizikailag elhasználódott, de tartalmilag értékes és keresett művek kivonása esetén gondoskodunk a mű egy másik példányának beszerzéséről.

A tartalmilag elavult dokumentumokat selejtezzük, szükség szerint gondoskodva a terület korszerű ismeretanyagot tartalmazó, friss szakirodalmának beszerzéséről.

Az elavult hordozón (pl. hangkazetta, floppy) található dokumentumokat indokolt esetben korszerű formátumban újra beszerezzük.

A tartalmilag vagy példányszámukat tekintve felesleges, de jó állapotú dokumentumokat a Könyvtári Intézet közreműködésével felajánljuk más könyvtárak számára. A könyvtári igények kielégítése után megmaradó dokumentumokat értékesítjük olvasóink körében, az ilyen úton sem hasznosultakat ipari célokra átadjuk.

A helyismereti, helytörténeti vonatkozású dokumentumok esetében a könyvtárnak megőrzési kötelezettsége van. A fizikailag elhasználódott, tönkrement dokumentumokat elsősorban restauráltatni kell, másodsorban pedig a mű másik példányával kell pótolni, ha egyik sem lehetséges, akkor másolatban kell gondoskodni a dokumentum megőrzéséről.

8. A gyűjtőköri szabályzat elkészítésénél figyelembe vett jogszabályok, alapidokumentumok

1. Alapító okirat
2. A Katona József Könyvtár szervezeti és működési szabályzata
3. 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről
4. 73/2003. (V.28.) Korm. rendelet az Országos Dokumentumellátási Rendszerről
5. 22/2005. (VII.18.) NKÖM rendelet a muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályokról
6. 717/2020. (XII. 30.) Korm. rendelet a kiadványok kötelezpéldányainak szolgáltatásáról, megőrzéséről és használatáról
7. 3/1975. (VIII. 17.) KM-PM együttes rendelet a könyvtári állomány ellenőrzéséről (leltározásáról) és az állományból történő törlésről szóló szabályzat kiadásáról

Összeállította: Lukács Mária, Katona Tibor

Kecskemét, 2023. május 15.

Bujdosóné Dr. Dani Erzsébet
vármegyei könyvtárigazgató
habilitált egyetemi docens

